

BURMISTRZ ROGOŹNA

64-610 Rogoźno, ul. Nowa 2

tel. (0-67) 26-84-400, 785-009-402, fax (0-67) 26-18-075

NIP: 6060066997, REG: 570791425

www.rogozno.pl

um@rogozno.pl

Rogoźno, 04.08.2022 r.

Rada Miejska w Rogoźnie

W nawiązaniu do tematu obrad Rady Miejskiej w Rogoźnie zaplanowanego na miesiąc sierpień 2022 r., a dotyczącego Stanu czystości jezior, rzek i wód gruntowych na terenie gminy Rogoźno, przedstawiam stanowisko Burmistrza Rogoźna w przedmiotowej sprawie.

W zakresie gospodarowania wodami płynącymi rzek i jezior organem właścicielskim z mocy prawa jest Skarb Państwa, który realizuje swoje kompetencje za pośrednictwem PGW Wody Polskie, a do zadań własnych gminy należy ochrona środowiska oraz wiążące się z nią kwestie zaopatrzenia w wodę oraz odbioru i zagospodarowania ścieków bytowych. Stąd też w centrum zainteresowań gminy leży dążenie do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez doskonalenie metod oczyszczania ścieków oraz zapobieganie przedostawania się nieczystości płynnych do środowiska wodnego.

Najważniejszym zadaniem w zakresie ochrony wód Jeziora Rogoźno (Rogozińskiego) i rzeki Wełny było odcięcie ścieków bytowych, które masowo, szczególnie po zwodociągowaniu miasta i przyległych wsi (bez zapewnienia obioru powstających ścieków), dopływały do tych odbiorników istniejącymi oraz nowowytbudowanymi w latach 1975-1990 kolektorami. Wówczas gospodarką wodnościekową na obszarze województwa pilskiego zajmowało Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne w Pile podległe Wojewodzie Pilskiemu.

Pomimo wcześniejszych działań podejmowanych najpierw przez Urząd Wojewódzki w Pile, a następnie przez nowo powstały, w latach 90-tych XX wieku Samorząd Rogoźna, do końca tego wieku istniejącego problemu nie udało się rozwiązać. Okazało się bowiem zadaniem bardzo trudnym do realizacji z uwagi na bardzo wysokie koszty, przerastające możliwości finansowe. Dlatego realizację zadania należało podzielić na etapy.

Z pierwotnych założeń wynikało, że przy zachowaniu pełnej dyscypliny w inwestowaniu środków samorządowych, w rozwiązanie problemu (wg. stanu wyjściowego) cel ten udałoby się osiągnąć w roku ok. 2050.

Dzięki dostępowi do środków pomocowych z Unii Europejskiej kosztem wielu wyrzeczeń udało się pierwotnie zakładany zakres zrealizować. Jego realizacja przebiegała w czterech etapach i obejmowała:

1. wybudowanie pierwszego reaktora wraz z budynkiem operacyjnym, przepompownią główną i punktem odbioru ścieków dowożonych, zakończenie pierwszego etapu nastąpiło w 2003 r.,

2. wybudowanie kanalizacji sanitarnej w technologii podciśnieniowej wraz z stacją podciśnieniową VS1 i kolektorem tłocznym,

3. wybudowanie kanalizacji sanitarnej w technologii podciśnieniowej wraz z stacją podciśnieniową VS2 i kolektorem tłocznym,

4. wybudowanie drugiego reaktora wraz z modernizacją obiektów już istniejących (reaktora, budynku operacyjnego, przepompowni głównej punktu zlewnego ścieków dowożonych) oraz kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej wraz z 9 przepompowniami i kolektorami tłocznymi. Ten etap został zakończony w roku 2013.

Łącznie w okresie realizacji w/w inwestycji Gmina Rogoźno wybudowała nowoczesną oczyszczalnię ścieków, blisko 55 km sieci kanalizacji sanitarnej oraz prawie 1300 przyłączy. Przybliżona łączna wartość zrealizowanych inwestycji wyniosła około 54,85 mln zł.

Wg. danych na dzień 31.12.2021 r. łączna liczba mieszkańców aglomeracji korzystających z kanalizacji sanitarnej 10 614 co stanowi 96,75% liczby mieszkańców posiadających zameldowanie stałe i czasowe. Dodatkowo z kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji korzysta przemysł, który dobowo przesyła ścieki kanalizacją do oczyszczalni w ilościach odpowiadających 542 RLM. Na obszarze aglomeracji występują również obiekty podłączone do kanalizacji sanitarnej, w których liczba miejsc noclegowych wynosi 323.

Razem na terenie aglomeracji z kanalizacji sanitarnej korzysta lub może korzystać 98,01% liczby osób przebywających na terenie aglomeracji.

Z obszaru aglomeracji, w roku 2021 do oczyszczalni w Rogoźnie za pośrednictwem kanalizacji dopłynęło ok. 457 000 m³ ścieków.

W roku 2021 kontynuowano czynności dotyczące kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych. Jest to kolejny po wybudowaniu i uruchomieniu systemu zbiorczego odbioru i oczyszczania ścieków, etap działań zmierzających do poprawy jakości wód powierzchniowych oraz ogólnego stanu środowiska. Obszary nie posiadające dostępu kanalizacji sanitarnej zostały objęte programem kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników na nieczystości ciekłe prowadzonej przez straż miejską.

W celu poprawy stanu gospodarki wodnościekowej oraz wsparcia mieszkańców w modernizacji istniejących i budowie nowych urządzeń, opracowano program wsparcia finansowego z budżetu gminy na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. W tym celu Rada Miejska w Rogoźnie podjęła uchwałę w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie części kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Rogoźno.

Na podstawie powyższych dokumentów już od 2017 Gmina Rogoźno rozpoczęła działania związane z realizacją przedsięwzięć zmierzających do poprawy stanu środowiska poprzez dofinansowanie udzielone mieszkańcom gminy (Wnioskodawcom) do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków zarówno chemicznych jak i biologicznych, które zastąpiły nieszczelne zbiorniki na nieczystości.

Nabór na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków odbywa się w trybie ciągłym. W roku 2019 złożono 21 wniosków, z których zrealizowano 17 na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 46.985,47 zł. W roku 2020 złożono 15 wniosków, z których zrealizowano 11 na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 31.210,16 zł. W roku 2021 złożono 8 wniosków, z których zrealizowano 7 na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 21.000,00 zł.

Od początku funkcjonowania programu zrealizowano 81 umów na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 228 968,71 zł

Samorząd Gminy Rogoźno nie poprzestaje na podstawowych działaniach zmierzających do poprawy stanu wód w obszarze gminy, dlatego poza zasadniczymi obligatoryjnymi działaniami opisanymi powyżej, idzie o krok dalej i podejmuje inicjatywy zakrojone na szeroką skalę. W zakresie poprawy czystości wód powierzchniowych, już w roku 2016 podjęto z inicjatywy Burmistrza perspektywiczne prace nad ustaleniem stanu faktycznego, przyczyn oraz potencjalnych kierunków działań w sprawie rekultywacji jezior Rogozińskiego i Budziszewskiego oraz rzeki Małej Wełny. W ramach podjętych czynności przeprowadzono badania laboratoryjne wód, w wyniku których ustalono silne zanieczyszczenie biogenami. W poszukiwaniu metod rozwiązania problemu czystości jezior nawiązano współpracę ze środowiskami naukowo akademickimi specjalizującymi się w tej tematyce. Istotnym czynnikiem mającym wpływ na zakres działań jest fakt, że jeziora jak i rzeka nie są własnością gminy, zatem ograniczone są też możliwości bezpośredniego oddziaływania na ich stan. Nie mniej stan czystości wód jest niezmiernie istotny dla samorządu gminy. Z tego też względu, zadanie o nazwie „Poprawa jakości wód Jezior Rogozińskiego oraz Budziszewskiego przez oczyszczenie, inaktywację fosforu i azotu, biomanipulację, aerację i ograniczenie dopływu substancji biogenych” wnioskiem z dnia 16.02.2017r, zgłoszono do udzielenia pomocy finansowej przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Pomimo wysokiej lokaty wniosek nie uzyskał dofinansowania z uwagi na ograniczoną ilość środków w funduszu. Fundusz proponował dofinansowanie zadania w formie pożyczki, jednakże z uwagi na charakter przedsięwzięcia nie było możliwości zaciągnięcia przez Gminę Rogoźno proponowanej pożyczki, z uwagi na brak możliwości finansowania przychodami zwrotnymi wydatków bieżących (możliwość taka dotyczy wyłącznie wydatków majątkowych). W obliczu powyższego została podjęta decyzja o realizacji zadania w ograniczonym zakresie przez Gminę ze środków własnych. Pierwsze zabiegi w ramach realizacji zadania „Poprawa jakości wód Jezior Rogozińskiego oraz Budziszewskiego przez oczyszczenie, inaktywację fosforu i azotu, biomanipulację, aerację i ograniczenie dopływu substancji biogenych” prowadzone są od 2018 roku.

Na realizację zadania pismem z dnia 24 maja 2017 r. zgody udzielił Marszałek Województwa Wielkopolskiego wykonujący zadania właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do jezior. Podobnie Marszałek Województwa Wielkopolskiego decyzją DSR-II-1.7322.174.2017 z dnia 29.12.2017 r. udzielił pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzenie do wód powierzchniowych Jeziora Budziszewskiego i Jeziora Rogozińskiego substancji hamującej rozwój glonów.

W toku dotychczasowych prac sporządzono dokumenty stanowiące podstawę prowadzonych działań rekultywacyjnych:

- a. „Ocena stanu eutrofizacji Jeziora Budziszewskiego i Rogozińskiego wraz z ustaleniem metod ochrony i rekultywacji”,
- b. „Operat wodnoprawny Rekultywacji Jeziora Budziszewskiego i Rogozińskiego”,
- c. Opracowanie pn. „Monitoring jakości wód i osadów dennych Jeziora Rogoźno i Jeziora Budziszewskiego”.

Zrównoważona rekultywacja jezior jako podejście łączące kilka metod rekultywacyjnych, wspólnie wywierających presję na nadmiernie rozwijający się fitoplankton, powodujący zakwity wód, została zastosowana na kilku jeziorach w Wielkopolsce. W postaci proponowanej dla jezior: Rogoźno i Budziszewskiego, tj. jako połączenie metody chemicznej (inaktywacja fosforu siarczanem żelaza i chlorkiem magnezu), metody technicznej (napowietrzanie strefy naddennej) oraz metody biologicznej (biomanipulacja).

W roku 2020 wykonano szereg zabiegów mobilnej aeracji pulweryzacyjnej z precyzyjną inaktywacją fosforu na powierzchni Jeziora Rogoźno i Jeziora Budziszewskiego przy użyciu chlorku magnezu i siarczanu żelaza do toni wodnej. Strącanie fosforu prowadzono co tydzień, obejmując zabiegiem strefy dopływu i odpływu Małej Wełny. Przeprowadzono także zarybienia letnim narybkiem szczupaka (około 17800 szt. dokonano zarybień, natomiast strącanie fosforu przeprowadzono 4-krotnie na całej powierzchni jeziora (05.03, 07.05, 19.05, 23.07 dla Jeziora Budziszewskiego) oraz 9-krotnie (04.03, 29.04, 07.05, 15.05, 04.06, 14.07, 22.07, 21.08, 15.10 dla Jeziora Rogoźno).

Mobilna aeracja polega na uprawieniu całego jeziora mobilnym aeratorem pulweryzacyjnym, poprzez wprowadzanie do wody preparatu razem z tlenem, - tzw. zabieg precyzyjnej inaktywacji fosforu, w celu szybkiego doprowadzenia jeziora do równowagi biochemicznej; Precyzyjne dawkowanie preparatów prowadzone jest przy zastosowaniu urządzenia mobilnego za pomocą tzw. mobilnej aeracji pulweryzacyjnej połączonej z inaktywacją fosforu. W celu połączenia inaktywacji fosforu z jednoczesnym napowietrzaniem wód, uzyskujemy konieczność stosowania minimalnych dawek środka wiążącego fosfor, który jest obojętny dla ekosystemu jeziora.

W 2020 roku również zainstalowano i uruchomiono stacjonarny aerator pulweryzacyjny z napędem elektrycznym, wyposażony w system samoczynnego dozowania preparatów. Aerator został usytuowany w głębocku jeziora i działał w sposób ciągły. Aerator był zasilany energią elektryczną z przyłącza usytuowanego na plaży miejskiej przy ul. Plażowej w Rogoźnie.

Istotą działania aeratora jest natlenienie wód naddennych, celem zwiększenia potencjału oksydoredukcyjnego. Z uwagi na odtlenienie wód przy dnie, wartości potencjału redoks w okresie letnim utrzymują się na bardzo niskim poziomie, utrudniając skuteczne wiązanie fosforu przez związek żelaza. Konieczność natleniania wód w tej części Jeziora Rogoźno przyczynia się do stworzenia warunków do skutecznej akumulacji fosforu w osadzie dennym. Aerator został zamontowany na okres lipiec-październik 2020 roku.

Jednocześnie w 2020 roku wystąpiono do RZGW w Poznaniu z wnioskiem o wydanie zgody na zamontowanie w ramach badań prowadzonych Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

w Poznaniu oraz Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu aeratora pulweryzacyjnego działającego dzięki panelom fotowoltaicznym.

Kolejnym działaniem w ramach prac rekultywacyjnych było wykonanie biomanipulacji poprzez zarybienie wód jezior poddawanych procesom rekultywacyjnym gatunkami drapieżnymi, które mają za zadanie w naturalny sposób ograniczyć populacje gatunków roślinożernych negatywnie wpływających na jakość wody.

Efekty prac podlegają cyklicznej weryfikacji poprzez prowadzony monitoring jakości wód i osadów dennych Jeziora Rogoźno i Jeziora Budziszewskiego. Monitoring prowadzony jest przez Zakład Ochrony Wód, Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W podsumowaniu monitoringu wskazano pierwsze zauważalne symptomy zmian:

- zwiększenie przezroczystości wody obu jezior,
- zmniejszenie stężenia azotu amonowego w toni wodnej,
- stężenia fosforanów utrzymują się na niskim poziomie,
- rozpoczęła się przebudowa składu fitoplanktonu z sinicowego na mieszany, z dużym udziałem złotowiciowców, okrzemek i kryptofitów,
- silnie ograniczona została ograniczona liczebność sinic planktonowych,
- zwiększyła się liczebność wioślarek w zooplanktonie, w tym gatunków aktywnie odżywiających się sinicami,
- zmniejszeniu uległo zasilanie wewnętrzne jeziora fosforem z osadów dennych.

Zmiany występujące w zbiornikach są zgodne z oczekiwaniami oraz potwierdzają prawidłowość przyjętego kierunku działań. W związku z powyższym podjęto decyzje o kontynuacji prac rekultywacyjnych.

Dodatkowo w celu ochrony wód jezior i rzeki Małej Wełny Gmina Rogoźno w czerwcu br. zawarła trójstronne porozumienie na rzecz partnerstwa wodnego z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie Zarząd Zlewni w Poznaniu oraz z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwo Oborniki. Jednym z zadań ww. porozumienia będzie kształtowanie zasobów wodnych w zlewni rzeki Wełny w obszarze Gminy Rogoźno. Wyznaczone zostały odcinki rowów przylegających do Wełny i Małej Wełny, gdzie poziom wody zostanie czasowo podniesiony poprzez np. budowę progów (wykorzystując naturalne materiały, np. kamień, drewno). Będzie to powodowało w pierwszej kolejności spowolnienie odpływu i zachowanie przepływów nienaruszalnych w okresach niżówkowych. Z drugiej strony, w czasie wystąpienia wysokich stanów wód, możliwe będzie czasowe podtopienie terenów leśnych, podniesienie poziomu wód gruntowych oraz rozproszanie nadmiaru wód po okolicznych lasach. Dzięki partnerstwu możliwe będzie przystąpienie do czyszczenia koryta rzeki Wełny eliminując dopływ biogenów do wód jeziora.

W zakresie poprawy stanu czystości rzek Gmina Rogoźno podjęła działania mające na celu poprawę utrzymania porządku na intensywnie użytkowanym szlaku kajakowym rzeki Wełny. W kwietniu 2019 Gmina Rogoźno we współpracy ze Starostwem Powiatowym oraz Nadleśnictwem Oborniki utworzyła Punkt Obsługi Turystów w miejscowości Wełna,

przedsięwzięcie jest realizacją wspólnych postanowień w ramach Lasu Modelowego w Obornikach. Punkt został wyposażony w toaletę, pojemniki na odpady oraz ławki, stoły oraz tablicę informacyjną.

Fakultatywnych działania gminy realizowane w zakresie poprawy stanu środowiska naturalnego wpływających na stan wód:

- melioracje wodne – dofinansowanie do prac melioracyjnych na rzecz spółek wodnych
- emisja i rozpowszechnianie ulotek dla mieszkańców związanych z tematyką środowiskową
- realizacja programu oczyszczania wód jezior Rogozińskiego i Budziszewskiego
- program dofinansowań do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach domowych
- realizacja i współudział w okolicznościowych akcjach – sprzątanie świata, sprzątanie rzeki Wełny itp.

W dniu 25.05.2022r. Burmistrz wystąpił z wnioskiem o dokonanie oceny wodnoprawnej na prowadzenia działań rekultywacyjnych.

Po rozpatrzeniu wniosku przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu w dniu 28.06.2022r. dniu uzyskano decyzję na wykonanie prac związanych z rekultywacją wód powierzchniowych Jeziora Rogozińskiego i Jeziora Budziszewskiego. Decyzja stała się ostateczna w dniu 19.07.2022r.

Następnie złożony został operat wodnoprawny na prace rekultywacyjne na jeziorach Rogoźno i Budziszewskie. Prace planowane są po uzyskaniu pozwolenia wodnoprawnego na jesieni tego roku oraz wiosną 2023r.

Z poważaniem

BURMISTRZ

mgr Roman Szuberski